

Advokatrådet

ADVOKAT 
SAMFUNDET

Folketingets Erhvervsudvalg
Christiansborg Slot
1240 København K.

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: 10. maj 2012
SAGSNR.: 2012 - 1451
ID NR.: 173388

Vedr. L 125 : Forslag til lov om mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd

Advokatrådet er blevet opmærksom på ovennævnte lovforslag, som rådet desværre ikke har modtaget i høring fra Erhvervs- og Vækstministeriet.

Forslaget såvel som den kommenterede høringsoversigt giver efter Advokatrådets opfattelse anledning til retssikkerhedsmæssige overvejelser, som nærmere anføres nedenfor.

1. Generelt om forslaget om at oprette et klageorgan

Som det fremgår af lovforslaget, vil mæglings- og klageinstitutionen have som hovedopgave at behandle klager over tilsidesættelser af OECDs Retningslinjer for Multinationale Virksomheder. Disse retningslinjer er ikke bindende for virksomhederne, men er alene vejledende standarder. Der eksisterer således ikke noget juridisk grundlag for at pålægge virksomheder i Danmark at agere i overensstemmelse med standarderne, medmindre den norm, standarden angiver, er reguleret i lovgivningen i øvrigt. Standarderne er derfor heller ikke kundgjort i overensstemmelse med de regler, der gælder for love og administrative forskrifter.

Med lovforslaget etableres en mulighed for, at et offentligt klagenævn kan udtale sig om, hvorvidt den enkelte virksomhed har overholdt standarderne, og det forudsættes tillige, at nævnet vil kunne forholde sig til, om der er tale om en "grov" tilsidesættelse af de vejledende standarder, ligesom det forudsættes, at nævnets udtalelser vil blive offentliggjort, og så vidt ses i nogle tilfælde med angivelse af virksomhedens navn.

Som lovforslaget er formuleret synes der dermed at være lagt op til, at virksomhederne reelt enten tvinges til at indgå i en nærmere diskussion med en klager, som ikke har nogen selvstændig retlig interesse i sagens udfald, eller imødesæ, at nævnet af egen drift tager spørgsmålet op, og udtaler sig med den

autoritet, der ligger bag et offentligt finansieret og sekretariatsbetjent uafhængigt nævn.

Advokatrådet finder ikke denne konstruktion retssikkerhedsmæssigt betryggende for virksomhederne.

Det fremgår af lovforslaget, at enhver erhvervsvirksomhed, uanset størrelse, vil kunne indbringes for nævnet. Advokatrådet finder, at det navnlig i forhold til små og mellemstore virksomheder og nystartede virksomheder må give anledning til overvejelser, om sådanne virksomheder, udover de pligter der følger af lovgivningen, bør kunne undergives et system som det foreslåede, som må forventes enten at kunne medføre, at de ressourcemæssige grunde opgiver at forsvare sig i sagen, eller at de må anvende helt uforholdsmæssige ressourcer på at forsvare sig under sagen.

2. Nævnets kompetence

Advokatrådet finder det ikke retssikkerhedsmæssigt betryggende, at nævnet tillægges kompetence til af egen drift at rejse en sag, som nævnet herefter udtaler sig om, idet en sådan procesform ikke er egnet til at betrygge opfattelsen af et uafhængigt nævn.

Advokatrådet har endvidere noteret sig, at nævnets kompetence til at behandle sager så vidt ses er meget bred. Nævnet synes således at have kompetence til at behandle sager om danske virksomheder, der udspringer af forhold, der er begået af virksomhedens kunder i andre lande, jf. herved forslaget § 3, stk. 4. En sådan, nærmest global kompetence rejser imidlertid både spørgsmål om mulighederne for at indhente valide oplysninger om forholdene det pågældende sted, dels spørgsmål om risikoen for, at kontaktpunkter i flere lande behandler samme sag.

3. Retlig interesse mv. som betingelse for at rejse sag

Det fremgår, at den, der klager, ikke skal have nogen retlig interesse i sagen. En sådan ordning åbner en bred mulighed for at indbringe sager for nævnet, og for virksomhederne indebærer det, at en enkelt person, som alene handler ud fra personlig overbevisning, vil kunne initiere omfattende sagsbehandling med deraf følgende udgifter for virksomheden, herunder i tilfælde, hvor det efterfølgende måtte vise sig – eventuelt efter en omfattende og principiel vurdering - at der ikke foreligger overtrædelser af de vejledende regler.

Advokatrådet er betænkelig ved at etablere et system, der på denne måde kan indebære væsentlig ulempe og omkostninger for virksomhederne, alene på grundlag af retningslinjer, som ikke er bindende for virksomhederne. Advokatrådet frygter således, at virksomhedernes ageren i de konkrete sager vil være baseret mere på imagemæssige overvejelser end på spørgsmålet om en forsvarlig virksomhedsdrift. Det bemærkes særligt, at det forekommer særdeles vidtgående, at den, der klager, ved efterfølgende at nægte at deltage i mægling eller ved ikke at tilslutte sig mulige

mæglingforslag om sagen, kan fremtvinge, at nævnet indleder en undersøgelse af egen drift, jf. herved forslaget § 7, stk. 4.

I den kommenterede høringsoversigt anføres som begrundelse for ikke at stille krav om retlig interesse blandt andet, at en NGO på vegne af en person bør kunne indbringe en sag for nævnet. Andet steds henvises der imidlertid samtidig til, at en NGO i givet fald skal fremlægge dokumentation for fuldmagtsforholdet. I de tilfælde, hvor en person har retlig interesse i sagen, vil dette ikke afskære en NGO fra at bistå den pågældende med at føre sagen. I andre tilfælde ses der ikke at være et sagligt behov for, at den pågældende NGO af mere overordnede grunde skulle kunne iværksætte nævnsbehandlingen. Den kommenterede høringsoversigt synes således at basere sig på en sammenblanding af behovet for partsrepræsentation og reglerne om retlig interesse.

Det synes at fremgå af den kommenterede høringsoversigt, at en klager desuden kan være anonym. Advokatrådet finder det ikke foreneligt med det grundlæggende princip om adgang til kontradiktion og fuld indsigt i sagens grundlag for sagens parter, at den ene part kan optræde som anonym. Advokatrådet finder således ikke, at en virksomhed på passende vis vil have mulighed for at forholde sig til anklager fra anonyme enkeltpersoner. Advokatrådet savner i den forbindelse i givet fald en redegørelse for, at der består et væsentligt behov for behandling af anonyme klager.

4. Nævnets sammensætning

Advokatrådet har noteret sig, at der fra forskellig side er rejst spørgsmål om medlemmernes, herunder navnlig formandens faglige baggrund. Erhvervs- og vækstministeriet har i den kommenterede høringsoversigt hertil bemærket, at "[d]et vurderes ikke at være relevant at stille krav om en retlig uddannelse mv."

Uanset at nævnet ikke vil skulle træffe bindende afgørelser, vil nævnet skulle forholde sig til om regelsættet er overtrådt, om der er tale om "grove" overtrædelser, om virksomheden har handlet i god tro mv. Disse overvejelser synes at indebære klassiske juridiske vurderinger, og det forekommer ikke hensigtsmæssigt, hvis nævnet sammensættes uden kvalificeret juridisk ekspertise. Advokatrådet finder således, at der bør sikres deltagelse af en dommer, en advokat eller andre med lignende juridiske kvalifikationer i tillæg til kvalifikationer inden for mægling.

5. Offentliggørelse af nævnets kendelser

Advokatrådet har lagt til grund, at nævnets udtalelser skal offentliggøres med angivelse af virksomhedens navn i en række tilfælde. Advokatrådet finder, at en sådan offentliggørelse, der kan vedrøre handlinger, som ikke indebærer en overtrædelse af bindende forskrifter, har karakter af en uproportional stigmatisering. Offentliggørelsen vil meget vel kunne være skadelig for virksomheden. Advokatrådet skal i den forbindelse henvise til de mere grundlæggende overvejelser om brug af

offentliggørelse af myndighedsafgørelser mv., der er indeholdt i Betænkning 1516 om offentlige myndigheders offentliggørelse af kontrolresultater, afgørelser mv.

Betænkningen opregner en række betingelser for offentliggørelse af sådanne oplysninger. Advokatrådet skal opfordre til som led i det lovforberedende arbejde nærmere at afdække, om betænkningens retningslinjer vil tale for en offentliggørelse i den form, der lægges op til i lovforslaget.

6. Klagefrist

Efter lovforslaget vil der gælde en forældelsesfrist på 5 år og ikke som i den øvrige civile lovgivning et udgangspunkt om 3 års forældelse. I den kommenterede høringsoversigt er som begrundelse henvist til, at der i miljøsager kan være behov for en længere forældelsesfrist. Forældelseslovgivningen indeholder allerede særregler for beregning af miljøansvarssager. Advokatrådet finder, at forældelsesreglen på dette område bør følge de almindelige forældelsesregler for civile sager.

7. Domstolskontrol

Det fremgår af den kommenterede høringsoversigt, at der vil være mulighed for prøvelse af nævnets "beslutninger" ved domstolene. Advokatrådet har lagt til grund, at nævnets medationer ikke kan indbringes for domstolene, ligesom vurderinger af, om retningslinjerne er overholdt, ikke kan indbringes for domstolene. Advokatrådet lægger derfor til grund, at det er nævnets procesledende beslutninger, der vil kunne indbringes for domstolene. Advokatrådet finder det imidlertid særdeles tvivlsomt, om dette er hensigtsmæssigt, herunder om der er et prøvelsesgrundlag for domstolene. Advokatrådet skal derfor anbefale, at spørgsmålet om domstolsprøvelse overvejes på ny, og at det klart præciseres, hvad der kan gøres til genstand for domstolsprøvelse.

8. Danmarks internationale forpligtelser

Advokatrådet er betænkelig ved den retorik, der anvendes i lovforslaget om Danmarks forpligtelser i relation til OECDs standarder. Så længe standarderne ikke er bindende og dermed ikke kræver lovændringer i Danmark, vil regeringen kunne tilslutte sig standarderne og tilkendegive, at Danmark vil arbejde for en overholdelse af standarderne, uden at sådanne tilkendegivelser er godkendt af Folketinget.

Lovforslag, der søger at fremme udbredelsen af sådanne internationale aftaler mv. bør derfor beskrives på en måde, så det ikke efterlader tvivl om Danmarks internationale forpligtelser. Det fremgår af lovforslagets bemærkninger pkt. 1.1, at Danmark er "forpligtet til at arbejde for, at retningslinjerne udbredes og efterleves blandt danske virksomheder".

Hertil bemærkes, at der er tale om en politisk forpligtelse, og at allerede de eksisterende regler om et kontaktpunkt formentlig fuldt ud lever op til denne

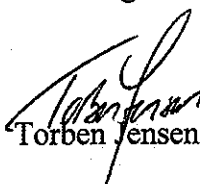
forpligtelse. En undladelse af at vedtage et forslag som det foreliggende indebærer ikke, at Danmark herved overtræder sine internationale forpligtelser.

9. Konklusion

Det fremgår af lovforslaget, at hovedformålet med de foreslåede regler er at sikre, at private og offentlige virksomheder agerer i overensstemmelse med de vejledende OECD standarder. Advokatrådet skal på baggrund af ovenstående bemærkninger opfordre regering og Folketing til nøje at overveje, om den fremlagte model efter en samlet vurdering i tilstrækkelig grad balancerer hensynet til at fremme de nævnte standarder over for hensynet til virksomhedernes retssikkerhed.

Kopi af høringssvaret er sendt til Erhvervs- og Vækstministeriet.

Med venlig hilsen


Torben Jensen